

Zapisnik
s 27. sastanka Radne skupine Istarske županije za ujednačavanje terminologije
na talijanskom jeziku održanog u Pazinu u utorak 13. svibnja 2025. s početkom u
10:00 sati

Prisutni:

Istarska županija-Regione Istriana – Marina Barbić-Poropat
Istarska županija-Regione Istriana – Viviana Viviani
Grad Pula-Pola – Cristina Sodomaco Damijanić
Grad Pula-Pola – Kristina Fedel Timovski
Grad Rovinj-Rovigno – Verena Sošić-Cerin
Grad Rovinj-Rovigno – Stellina Garbin
Grad Vodnjan-Dignano – Gianna Fioranti
Grad Poreč-Parzeno – Edi Zarli
Grad Novigrad-Cittanova – Lorena Oplanić Marković
Grad Umag-Umago – Enver Jurdana
Odvjetnica Tiziana Paris

Prisutni gosti:

Kim Jakopič – Ured za dvojezičnost, Obalna samoupravna zajednica talijanske narodnosti (CAN Costiera)
Chiara Vianello – Ured za dvojezičnost, Obalna samoupravna zajednica talijanske narodnosti (CAN Costiera)

Gosti na daljinu:

Tanja Sternad – Središnji ured za slovenski jezik, Regija Furlanija-Juljska krajina
Italo Rubino – OIIFI-REII, DGT, Europska komisija

Dnevni red

1. Usvajanje dnevnog reda
2. Usvajanje zapisnika s prethodnog sastanka
3. Priopćenja koordinatorice
4. Izborna terminologija: ažuriranje glosara
5. Razno

AD 1

Dnevni red usvojen je jednoglasno.

AD 2

Zapisnik s prethodne sjednice usvojen je jednoglasno.

AD 3

Koordinatorica je pitala odvjetnicu Tizianu Paris i Skupinu u kojim će terminima biti slobodni za sljedeći sastanak te je kao sljedeći datum odredila 10. lipnja 2025. godine.

Koordinatorica je obavijestila prisutne da je Istarska županija 16. travnja 2025. potpisala sporazum o suradnji kojim se svi dvojezični gradovi osim Novigrada (7) obvezuju doznati Županiji sredstva za kupnju Trados licenci (Rovinj i Pula imat će po dvije licence, a ostali gradovi po jednu). Nadalje, sporazum uključuje obavezu gradonačelnika i zamjenika gradonačelnika iz redova talijanske nacionalne zajednice da se primjenjuje Glosar i da se, sukladno raspoloživosti, dodijele proračunska sredstva za stručno usavršavanje, konferencije i studijska putovanja za zaposlene prevoditelje. Skupina je napomenula da je to veliki napredak u kojem se prepoznaje aktivnost Skupine.

Koordinatorica je pitala zašto se Novigrad nije pridružio inicijativi za nabavu Trados licenci. Lorena Oplanić Marković odgovorila je da, budući da je ona vanjska suradnica, a Novigrad nema zaposlene prevoditelje, nitko ne bi mogao koristiti licencu, stoga kupnju nije smatrala potrebnom. U posljednje vrijeme Grad Novigrad više ne naručuje prijevode od nje, zbog čega pretpostavlja da sve više upotrebljavaju umjetnu inteligenciju.

Lorena Oplanić Marković napomenula je da ima Apple računalo koje, izgleda, nije kompatibilno s Tradosom. Viviana Viviani predložila je da joj Grad osigura prijenosno računalo s već instaliranim Tradosom i da ga ona koristi za prijevode koje naručuje Grad. Čak i ako Grad jednog dana zaposli drugog prevoditelja, računalo i prijevodne memorije mogao bi koristiti netko drugi. Lorena Oplanić Marković zaključila je da će ponovno razgovarati o kupnji Tradosa s gradonačelnikom Novigrada.

Skupina je izrazila zabrinutost u vezi s korištenjem umjetne inteligencije zbog toga što primjećuje pogreške u prijevodima. S obzirom na raširenost te pojave (koja trenutno pogađa Novigrad i Vodnjan), Skupina se složila da će o tome raspravljati na sljedećem sastanku zakazanom za lipanj. Također je spomenuta mogućnost da se napiše okružnica i da se pošalje istarskim gradovima kako bi se pristupilo rješavanju tog problema i upozorile vlasti na zamke umjetne inteligencije.

AD 4

Članovi Skupine zatim su predstavili svoja nedavna iskustva prevođenja u razdoblju prije lokalnih izbora. Koordinatorica je izvijestila da je pročitala sve kandidacijske liste gradova, pa čak i općina koje nisu članice naše mreže i nisu koristile Glosar. Postoji ogromna razlika između terminologije njihovih prijevoda i terminologije koju su primijenili članovi Skupine. Koordinatorica je čestitala svima jer je primijetila visoki stupanj konvergencije među kandidacijskim listama koje su preveli članovi Skupine. Budući da je ujednačenost primarni cilj Skupine, može se zaključiti da je ona postignuta.

Koordinatorica je postavila Skupini konkretna pitanja o procesu prevođenja.

- 1) Tko je naručio prijevod lista (član ili predsjednik Izbornog povjerenstva? Grad/ Općina/ Županija?), kako (telefonom/ e-mailom?) i koliko unaprijed?
- 2) Tko je odlučio hoće li se i kako objaviti prijevod lista te prema kojim kriterijima/ pravilima?
- 3) Tko je preveo liste i glasačke listiće (stalno zaposleni ili vanjski prevoditelj)?
- 4) Tko ih je lektorirao (ako su lektorirani)?
- 5) Vremenski okvir: kada je tekst poslan na prijevod i koji je bio zadani rok?
- 6) Je li prevoditelj znao gdje će prijevod biti objavljen (Glas Istre, La voce del popolo) i hoće li original biti objavljen usporedo?

Iz odgovora je proizašlo da su mnogi primili materijal za prijevod 29. travnja, dok su prevoditeljice Županije isti primile 30. travnja, unatoč tome što su od Županijskog izbornog povjerenstva zatražile da im se liste pošalju što je prije moguće, redosljedom kako su pristizale Povjerenstvu. Neki gradovi objavili su liste samo u Glasu Istre, drugi i u La voce del popolo. Neki su gradovi preveli liste, drugi nisu. Neki su preveli i kandidacijske liste i glasačke listiće (sve), drugi samo liste. Neki su preveli samo glasačke listiće za izbor zamjenika gradonačelnika iz reda talijanske nacionalne zajednice. Neki nisu uopće dobili zadatak da išta prevedu (slučaj Edija Zarlija u Poreču). Neki nisu imali na raspolaganju prevoditeljicu ili prevoditelja (Buje) te su tražili pomoć od Županije (Viviana Viviani im je poslala Glosar) i od Envera Jurdane za prijevod ili lekturu. Općenito, članovi Skupine svoje prijevode nisu poslali na lekturu zbog nedostatka vremena ili su si sami lektorirali prijevode. Međutim, svi su članovi Skupine koristili Glosar, što im je uvelike olakšalo prevođenje.

Koordinatorica je primijetila da je Umag, za razliku od drugih gradova, preveo samo izreku, dok popis imena (s nacionalnošću, datumom rođenja, spolom i adresom) nije preveden. Enver Jurdana objasnio je da je postupio po običaju, jer je to oduvijek bila praksa u Umagu. Po njegovom mišljenju, ti bi podaci već trebali biti uneseni u APIS sustav.

Koordinatorica smatra nevjerojatnim što je Županijsko izborno povjerenstvo telefonski (a ne pismenim putem) naručilo prijevod kandidacijskih lista i glasačkih listića kontaktiravši kolegicu Viviani, tražeći od nje da radi 1. svibnja (državni praznik), pri čemu su zaobiđeni svi viši rukovoditelji.

Prevođenje adresa predstavlja problem. Dok na razini grada ili općine prevoditelj jednostavno trebaju potražiti nazive u službenom popisu ulica, na županijskoj razini prevoditeljice su imale ozbiljnih problema s prevođenjem adresa kandidata. Neke su adrese već bile navedene u dvojezičnom obliku u izvornom hrvatskom tekstu, što je olakšalo posao prevoditeljicama. Međutim, ne navode svi gradovi i općine svoje adrese u dvojezičnom obliku, unatoč tome što su službeno dvojezični. Ne postoji logično objašnjenje za te razlike, pa je vjerojatno da se sve odvija slučajno i bez pravila. Skupina bi voljela znati tko odlučuje i na temelju kojih kriterija ili propisa. Koordinatorica je već istraživala, ali nije uspjela dobiti jasne i nedvosmislene odgovore.

Toponimi su problematični jer se ne mogu uvijek jasno dovesti u vezu s matičnim dvojezičnim područjem. Na primjer, u Istri postoji nekoliko mjesta s imenom Nova Vas, ali ne nalaze se sva na dvojezičnom području. Kada prevoditelj županijskih lista mora prevesti takav toponim unutar nekog popisa bez konteksta, ne može znati je li naselje dio dvojezičnog područja (pa ga stoga treba prevesti). Osim toga, čak i ako naselje potpada pod područje dvojezičnog grada ili dvojezične općine, to ne znači da je samo naselje dvojezično. Na primjer, Rovinjsko selo (Villa di Rovigno) nalazi se unutar područja Rovinja (koji je dvojezičan grad), ali nije dvojezično mjesto, pa njegov naziv ne bi trebalo prevesti. Kako bi saznale je li naselje dvojezično, prevoditeljice županije trebale bi potražiti naziv svakog naselja u Statutu matičnog grada ili matične općine, ali one nemaju vremena za to jer moraju prevesti brojne kandidacijske liste u samo nekoliko sati kako bi ispoštovale rok koji im je nametnulo Izorno povjerenstvo.

Uvođenje dvojezičnih adresa u APIS sustav bilo bi rješenje koje bi olakšalo rad prevoditelja. Bilo bi korisno zahtijevati od nadležnih tijela da uvedu adrese dvojezičnih naselja u dvojezičnom formatu. Koordinatorica je predložila da se, u dvojezičnim gradovima i općinama, u svako izborno povjerenstvo uključi prevoditelj koji bi bio imenovan poput svih ostalih članova.

Skupina je zaključila da, za ujednačavanje talijanske verzije kandidacijskih lista i glasačkih listića, nije dovoljno ujednačiti terminologiju i objaviti obrasce kandidacijskih lista i glasačkih listića na talijanskom jeziku (što je Skupina već učinila), već je potrebno prvo ujednačiti postupke izrade i objavljivanja kandidacijskih lista i glasačkih listića, jer taj faktor značajno utječe na kvalitetu prijevoda. Također je potrebno osvijestiti nadležna tijela o ulozi prevoditelja u izbornom procesu, koji se ne percipira kao važan stručni kadar, pa se posljedično prijevod naručuje u posljednji trenutak, uz zahtjev za neplaćenim prekovremenim radom koji bi se mogao izbjeći pametnim i suradničkim upravljanjem prevoditeljskim procesom.

U vezi s time Tiziana Paris rekla je da je jasno kako čelnici nisu svjesni tih problema. Trebalo bi održati sastanak kako bi se nadležnim tijelima predstavili svi ti problemi, ističući da su tekstovi poslani prevoditeljima dan prije međunarodnog praznika 1. svibnja, kada su prevoditelji imali pravo odbiti prevođenje. Odvjetnica Paris ističe da hrvatski sudovi, čak i kada traže hitan prijevod, zadaju rok od minimalno 8 dana. Sljedeći put

prevoditelji bi mogli odbiti zadatak ne samo zato što ne žele odraditi neplaćene prekovremene sate, već i zato što ne žele preuzeti odgovornost za prevođenje pod pritiskom. Naime, ako prijevod sadrži grešku nastalu zbog brzine kojom se moralo prevesti, neki pravnik bi mogao osporiti rezultate izbora, što bi moglo dovesti do poništavanja izbora.

Koordinatorica je rekla da će nakon izbora zamoliti svoje nadređene da organiziraju sastanak s nadležnim tijelima te je izrazila nadu da će zahtjev za održavanjem sastanka biti prihvaćen. Edi Zarli je inzistirao na tome da, uz zamjenike gradonačelnika i zamjenicu župana, budu prisutni i gradonačelnici te župan.

Zatim se prešlo na analizu kandidacijskih lista i glasačkih listića.

Što se tiče oznaka KLASA i URBROJ, koordinatorica je potaknula sve da koriste ujednačene kratice CLASSE i N. PROT. iz Glosara. Budući da se stari prijevodi tih kratica i dalje pojavljuju čak i u drugim aktima općina i gradova, koordinatorica je pozvala članove Skupine da sastave okružnicu kojom će obavijestiti svoje kolege o novim kraticama te zatražili od informatičara da ažuriraju softver koji automatski unosi stare prijevode u zaglavlja akata.

Pojam *kandidacijska lista (lista elettorale)* koristi se kada lista obuhvaća više kandidata, dok se u slučaju kada postoji samo jedan kandidat koristi pojam *kandidatura*, za koji je Skupina odobrila prijevod *candidatura*, koji će biti unesen u Glosar.

Koordinatorica je upitala zašto su neki preveli *Gradsko vijeće* starim izrazom *Consiglio municipale*. Enver Jurdana objasnio je da je ostavio *municipale* jer nije bilo dovoljno vremena. Cristina Sodomaco Damijanić rekla je da još nije dobila odobrenje svojih nadređenih za korištenje novog izraza. Stellina Garbin odgovorila je da je koristila novi izraz jer je njezin zamjenik gradonačelnika već dao suglasnost za upotrebu termina iz Glosara tijekom sastanka u studenome 2024. godine. Koordinatorica je podsjetila članove Skupine da je primjena termina iz Glosara predviđena i Sporazumom o suradnji koji su nedavno potpisali zamjenici gradonačelnika, te da bi prevoditelji stoga trebali imati pravo slobodno koristiti te izraze bez dodatnih odobrenja. Ipak, svjesna je da neke uprave, uključujući i Županiju, i dalje odbijaju određene izraze (poput *assessore*), te se nada da će upravo potpisani Sporazum zaista biti proveden.

Prijevod za kraticu OIB koji je dosad koristila županija bio je *CIP (codice identificativo personale)*, no budući da riječ *codice* podrazumijeva i slova, odlučeno je da se koristi izraz *NIP – numero identificativo personale*. Edi Zarli je istaknuo da se kratica *NIP* nalazi i na hrvatskoj osobnoj iskaznici izdanoj na talijanskom jeziku. Skupina je odobrila prijedlog, a pojam će biti unesen u Glosar.

Zatim se pristupilo dogovoru oko prijevoda dviju novih stranaka:

Akcija mladih – Azione giovanile

Politička platforma Umirovljenici zajedno – Piattaforma politica Pensionati insieme.

Općenito je dogovoreno da se kratica stranaka prevodi samo ako stranka ima službenu kraticu na talijanskom jeziku.

Što se tiče nacionalnosti, na glasačkim listićima pojavljuju se tri izraza vrlo sličnog značenja, koji se odnose na građane čija nacionalnost nije evidentirana u službenim registrima. Koordinatorica je kontaktirala matični ured kako bi dobila točne definicije. NEOPREDIJELJEN – izraz koji se unosi prilikom upisa rođenja kada su roditelji novorođenčeta različite nacionalnosti i ne mogu se usuglasiti oko nacionalnosti djeteta, pa odlučuju da će dijete samo odabrati kada postane punoljetno;

NEPOZNATO – izraz koji se koristi u slučaju kada odrasla osoba ne želi izjaviti svoju nacionalnost;

OSTALO – izraz koji se koristi ako osoba želi prijaviti neku nacionalnost koja, međutim, nije navedena u službenom popisu matičnog ureda (npr. Istrijan).

Skupina je odlučila prevesti:

NEOPREDIJELJEN – NAZIONALITÀ NON DICHIARATA

NEPOZNATO – NAZIONALITÀ SCONOSCIUTA

OSTALO – NAZIONALITÀ NON DISPONIBILE

Koordinatorica je zatim zatražila ujednačavanje pisanja naziva za nacionalnosti *Bošnjak* (u talijanskom se pojavljuju oblici *bosgnacco* i *bosniacco*) i *musliman* (u talijanskom se pojavljuju oblici *mussulmano* i *musulmano*). Skupina je odlučila koristiti oblike: *bosniacco* i *musulmano*.

U nekim prijevodima kandidacijskih lista pojavio se izraz *presidentessa* (*della commissione elettorale*). Koordinatorica je istaknula da taj izraz nosi negativnu konotaciju te da bi bilo bolje koristiti particip prezent uz jednostavnu prilagodbu člana (*il/la presidente*). Skupina je odobrila prijedlog.

Skupina je raspravljala o upotrebi prijedloga u izrazu *candidato (a) sindaco*. Tanja Sternad je preporučila korištenje izraza *candidato sindaco* ili *candidato alla carica di sindaco*, iako je potonji predugačak za glasački listić, stoga je prihvaćen prijevod *candidato sindaco* za izraz *kandidat za gradonačelnika*.

Za prijevod izraza *u svezi s člankom* koordinatorica je predložila: *in riferimento all'articolo*. Gianna je predložila formulaciju: *in combinato disposto con l'articolo*. Tanja je rekla da je Središnji ured nedavno zatražio mišljenje o tom izrazu te da će, kada primi odgovor, proslijediti informaciju Skupini.

Kratice "*rođ.*" pojavljuje se ispred datuma rođenja kandidata. Neki su je preveli kao "*nato/a il*", dok su drugi htjeli izbjeći rodnu oznaku pa su koristili "*n.*" ili "*data di nascita*". Tanja se ne slaže s izrazom "*n.*", jer se ne koristi u tom kontekstu, te predlaže "*nato/a il*" ili "*data di nascita*". Budući da "*nato/a il*" stvara problem s članom koji bi se trebao mijenjati ispred broja 8 (*nato/a il 5 aprile*, ali *nato/a l'8 aprile*), Skupina je odlučila koristiti izraz "*data di nascita*".

Nakon navedenih posljednjih razmatranja sastanak je zaključen u 13:00 sati.

Koordinatorica

Zapisničarka

Marina Barbić-Poropat

Viviana Viviani

KLASA: 024-04/25-03/1

URBROJ: 2163-11/5-25-10